

4a edició
Postgrau 2020/21

UAB
Universitat Autònoma
de Barcelona

Economia Social Solidària

Desenvolupament Local
Transformació Social
Cooperativisme

DE NOVEMBRE A JULIOL · INSCRIPCIONS OBERTES · PRESENCIAL 30 CRÈDITS

Data límit de preinscripció: 11 de novembre // Lloc: Al Campus de Sabadell de la Facultat d'Economia i Empresa de la UAB // Amb possibilitat de finançament de fins a un 80% de la matrícula

+ informació i inscripcions: www.uab.cat - màsters i postgraus propis / postgrauess@telercooperatiu.org

Impulsa

Col·labora

Promou

Amb el finançament de

Coordinació del programa

Glòria Estapé Dubreuil - gloria.estape@uab.cat

Coordinació General

Grup d'Educació per al Desenvolupament de la Facultat d'Economia i Empresa

Rosa García - rosa.garcia.hernandez@uab.cat

Glòria Estapé Dubreuil - gloria.estape@uab.cat

Teler Cooperatiu - Ateneu Cooperatiu del Vallès

postgrauess@telercooperatiu.org

eudald@telercooperatiu.org

Centre responsable

Facultat d'Economia i Empresa

dg.economia.empresa@uab.cat

UAB

Universitat Autònoma
de Barcelona

Ho impulsa:

TELER COOPERATIU

Ajuntament
de Sabadell

Fundació
Autònoma Solidària
UAB CAMPUS

Amb el suport de:

Programa Aracoop - Generalitat de Catalunya, Xarxa d'Economia Solidària, Federació de Cooperatives de Treball de Catalunya, Fundació Seira i Fundació Roca i Galès

/...
Postgrau en
Economia Social i Solidària.
desenvolupament local,
cooperativisme
i transformació social

INDEX DE
CONTINGUTS

- 1.**
Presentació i justificació per a la creació del programa

- 2.**
Resultats esperats del programa

- 3.**
Pla d'estudis i adaptació al COVID19

- 4.**
Horaris i calendari

- 5.**
Preu i beques

- 6.**
Bibliografia per anar fent boca

1

PRESENTACIÓ DEL PROGRAMA

1.1 Presentació

L'Economia Social i Solidària és un model que creix en volum econòmic i en interès social i polític. D'una banda, els recents embats de la crisi econòmica del 2008 i l'actual provocada per al gestió de la pandèmia i el subsegüent debat sobre els límits del model de creixement i expansió capitalista. I de l'altra la solvència econòmica i organitzativa de projectes cooperatius o associatius, sumada a la seva capacitat de resposta a les necessitats actuals de la població i el territori, posen sobre la taula la necessitat d'un canvi de rumb en les polítiques de promoció econòmica i en el model de projectes econòmics a impulsar per aportar riquesa a un territori. Un canvi d'estratègia en el model de desenvolupament socioeconòmic territorial que cerqui una economia arrelada, de proximitat i capaç de donar resposta a necessitats, drets i inquietuds des de pràctiques democràtiques, d'equitat i sostenibilitat. Aquestes aportacions i aprofundiments en el coneixement compartit en el si de l'Economia Social i solidària es fan especialment rellevants en un moment com l'actual, amb la crisi del Covid19. Així doncs, veient com l'actual estructura productiva i econòmica del país ha sigut malmesa de forma intensa fruit dels resultats del sistema neoliberal que ho ha estructurat tot fins a dia d'avui, es fa més que necessari bastir una alternativa humana i justa que es caracteritzi per la democràcia econòmica, la resiliència i la cooperació.

El postgrau es concep com una eina estratègica que pot contribuir al desenvolupament de l'Economia Social i Solidària des d'una triple perspectiva. En primer lloc, per la voluntat de fer present l'Economia Social i Solidària de manera transversal en els àmbits d'intervenció social i econòmica dels nostres Ajuntaments i altres institucions públiques; en segon lloc, per contribuir a dotar de solidesa l'esclat d'iniciatives econòmiques amb un interès creixent per a abraçar les pràctiques de l'Economia Social en la posada en marxa de nous projectes, sovint amb una alta fragilitat - el postgrau vol fer de l'ESS una eina per a tot tipus de col·lectius, i facilitar els mecanismes per tal que es puguin generar nous projectes o es reforcin

els existents; i en tercer lloc, per contribuir a esmenar l'actual manca de presència de l'Economia Social i Solidària de manera transversal i especialitzada als espais d'educació formal, col·laborant a construir un cos acadèmic i formatiu i donant a conèixer la literatura acadèmica que s'està generant al voltant de l'ESS, tant des d'un vessant més teòric com del més pràctic.

Aquest postgrau ofereix l'oportunitat de trencar l'estanquitat entre els diferents agents impulsors, públics i privats, construint una eina conjunta capaç de detectar i respondre a les necessitats socials i formatives del teixit econòmic cooperatiu, a les necessitats d'innovació en la funció pública i a les necessitats formatives dels estudiants que acaben els graus universitaris i desitgen especialitzar-se, facilitant la creació de sinergies des de la pràctica.

1.2 Per què uns estudis de postgrau sobre Economia Social i Solidària?

Aquest postgrau sorgeix de la cooperació entre l'àmbit universitari, l'administració local i la societat civil (la Universitat Autònoma de Barcelona, l'Ajuntament de Sabadell, i el Teler Cooperatiu/Ateneu Cooperatiu del Vallès Occidental).

El seu objectiu principal és construir un marc conjunt d'aprenentatge, formació i debat al voltant de l'Economia Social i Solidària. És a dir, al voltant de les potencialitats, trets diferencials i limitacions de l'economia social i solidària en la construcció i consolidació de projectes que donin resposta a drets, necessitats i inquietuds socials, i en la definició de noves estratègies de transformació del model actual de desenvolupament socioeconòmic.

En tant que proposta formativa, es planteja com a facilitadora d'eines i coneixements arrelats al territori, oferint a l'hora un acompanyament especialitzat i personalitzat. És per aquest motiu que el postgrau segueix una metodologia innovadora, i s'estructura seguint el fil del disseny i posada en marxa d'un projecte nou, o d'un vessant nou d'un projecte ja existent. Aquesta metodologia aposta per resseguir els elements claus de l'Economia Social i Solidària aportant alhora un marc teòric per a l'anàlisi del context, la idoneïtat i potencialitat de les propostes, la teoria aplicada necessària per a un desenvolupament integral dels projectes, i la pràctica per concretar i materialitzar les propostes.

El postgrau és una eina especialment adreçada a tres col·lectius. En primer lloc, a totes aquelles persones que participen ja de manera activa en cooperatives o entitats de l'Economia Social i Solidària o del teixit social (autogestionari, ecologista, feminista...), i a totes aquelles que volen impulsar algun projecte en aquesta línia; en segon lloc, a totes les persones que, des d'administracions públiques locals o supralocals o des d'altres espais institucionals participen en àmbits com el d'atenció a l'exclusió social, processos d'intervenció comunitària, en la promoció de l'ocupació o en l'impuls econòmic del territori, volen eines concretes per aplicar en el dia a dia al seu lloc de treball; i finalment, a graduats universitaris que busquen una especialització i alhora la possibilitat de traduir d'una forma concreta i directa en el territori els coneixements adquirits en els seus estudis previs.

2

RESULTATS ESPERATS DEL PROGRAMA

2.1. Objectius formatius

- Aportar un ampli camp teòric i analític crític sobre el context actual que faciliti:
 - *La creativitat i el foment de projectes dins el marc de l'Economia Social i Solidària.*
 - *La recerca acadèmica i la investigació en aquest àmbit.*
 - *La construcció i implementació de polítiques públiques per afavorir noves formes de desenvolupament socioeconòmic a nivell local.*
- Dotar als participants dels coneixements teòrics i pràctics necessaris per impulsar, constituir i consolidar iniciatives de l'ESS que siguin viables econòmicament i temporalment, tot promovent la seva interconnexió.
- Impulsar des de la pràctica competències inherents al model cooperatiu: participació democràtica, co-responsabilitat, solidaritat, compromís, comunicació, treball en equip, cura de l'equip, equitat, autogestió.
- Formar a professionals qualificats en el terreny de l'ESS, demandats per part de les organitzacions de l'ESS, les administracions públiques i el teixit associatiu.

2.2 Competències específiques

- Analitzar l'entorn social, econòmic i institucional en què interactuen els diferents agents amb incidència en l'ESS, públics i privats.

- Conèixer les polítiques públiques d'impuls a l'ESS i el debat actual en l'àmbit de l'ESS, des de les pròpies organitzacions, entorns acadèmics i institucionals
- Comprendre el funcionament i les particularitats de les organitzacions que conformen l'ESS: econòmiques, empresarials, jurídiques i socials.
- Aplicar diversos instruments i eines digitals en la gestió i comunicació d'iniciatives de l'ESS, i posant especial èmfasi en l'impacte social.
- Saber desenvolupar un projecte/iniciativa en el marc de l'ESS, des de la idea a la implementació i avaluació.
- Conèixer i saber treballar des de les diferents branques que alimenten l'Economia Solidària: economia feminista, procomuns, economia crítica, economia ecològica...

2.3. Competències transversals

- Integrar-se a les dinàmiques dels equips i treballar de manera col·laborativa en equips multidisciplinars.
- Comunicar les pròpies idees i projectes.
- Transferir els coneixements i experiències assolits a situacions reals.
- Reflexionar i tenir capacitat crítica davant les oportunitats, reptes i límits del model i el seu entorn.

2.4. Sortides professionals

- Emprenedoria social, impuls i gestió de projectes de l'Economia Social i Solidària.
- Assessoria d'entitats de l'Economia Social i Solidària.
- Assessoria d'AAPP en temes d'Economia Social aplicats al sector públic.

3

PLA D'ESTUDIS

3.1. Continguts

El disseny dels continguts del postgrau es basa en dos eixos principals:

- **El primer** ordena de forma cronològica els tres mòduls que s'ofereixen, motivant la introducció de continguts successivament més específics dins el marc de l'ESS: les idees – les propostes concretes – els mecanismes per dur-les a la pràctica.
- **El segon** eix manté tres enfocaments complementaris dins de cada mòdul, incidint en les diverses facetes que s'integren en el curs: l'impuls d'iniciatives de l'ESS – anàlisi de polítiques públiques d'impuls a l'ESS – l'estudi d'experiències i els seus impactes al territori.

3.2. Professorat

Jordi Estivill, Glòria Estapé, Ivan Miró, Xavier Verge, Jordi Garcia-Jané, Elba Mansilla, Rosa Garcia, Álvaro Porro, Anna Lite, Anna Fernández, Eudald Griera, Oriol Martin, Rafael Vidal, Elisabet Tena, Marta Moles, Teresa Sala, Anna Muñoz, David Gómez, Wouter Tebbens, Mònica Garriga, Roc Padró, i Oriol López.

3.3. Mòduls

MÒDUL 1

L'Economia Social i Solidària: trets diferencials, potencialitats i oportunitats

(9 Crèdits / desembre-gener, inici del curs 27 de novembre)

Marc històric i social de l'ESS

Dels orígens del cooperativisme a l'ESS. Trets diferencials de l'ESS enfront l'economia de mercat. Panoràmica global, europea i en xifres de l'ESS avui.

Conceptes bàsics d'economia i relació amb l'ESS

Eines per dissenyar una nova iniciativa econòmica

Desplegament de l'idea-força d'una iniciativa a l'ESS: detecció de necessitats, potencialitat de la idea, capacitats (Desing thinking, DAFO, Canvas, etc.)

El grup motor i la sostenibilitat col·lectiva

L'economia feminista i la perspectiva de gènere a l'ESS. Configuració d'equips i eines de gestió emocional i resolució de conflictes.

Reptes de l'ESS

Reptes, potencialitats i límits de l'ESS avui.

MÒDUL 2

Desenvolupament de noves iniciatives a l'ESS: de la idea a la concreció de la proposta

(9 Crèdits / febrer - març)

Marc legal i projecte cooperatiu

Marc legal de l'ESS. Formes jurídiques i organització política i econòmica. Passos legals, administratius i fiscals per a la constitució del projecte. Possibilitats legals de relació societària i models organitzacionals

Casos i eines per a la innovació i el creixement de l'ESS

L'administració pública com a agent facilitador: polítiques d'impuls a diversos nivells. Innovació col·lectiva, propostes des de l'ESS per donar resposta a necessitats, drets i inquietuds. Actors, eines i recursos facilitadors pel creixement de l'ESS: municipalisme, habitatge, transició ecològica,...

Estructuració, projecció i avaluació d'una iniciativa en el marc de l'ESS

Desenvolupament d'un pla d'empresa: producte/servei i viabilitat. Indicadors de viabilitat social. Eines de direcció estratègica i la seva aplicació a l'entorn de l'ESS.

Finançament

Banca ètica, finances cooperatives i estalvi solidari: característiques, singularitats i recursos.

MÒDUL 3

Desenvolupament de noves iniciatives a l'ESS: de la proposta a la pràctica

(9 Crèdits / abril - juny)

L'Economia Social en Xarxa

Ecosistemes cooperatius; xarxes, mercat social i intercooperació. Balanç social i eines d'identificació i visibilització de bones pràctiques. Polítiques públiques d'impuls i enfortiment de l'ESS: propostes i experiències d'èxit. Economia social i intervenció comunitària.

Eines d'organització i comunicació

Autoregulació cooperativa: el reglament de règim intern. Noves tecnologies: eines de treball intern i de relació amb els usuaris i/o consumidors.

Eines de gestió econòmica i financera

Pla de finançament: eines i experiències. Gestió comptable. Model de gestió i creixement.

Eines per a la posada en marxa de la proposta

Eines per a gestionar el projecte temporalment i en objectius. Risc. Eines tecnològiques en el desplegament i seguiment

MÒDUL 4

Treball Final de Postgrau

(3 crèdits / desembre - juliol)

El treball final del postgrau consistirà en la construcció d'una iniciativa econòmica, la realització d'un projecte de recerca o la definició d'una proposta d'acció política.

3.4. Eines complementàries de formació oberta: els workshops i conferència inaugural

Els workshops volen ser una eina per a contribuir als debats entorn l'Economia Social i Solidària, i alhora un espai per a complementar i/o aprofundir temàtiques presents al Postgrau. Les temàtiques dels workshops s'escullen tenint en compte la direcció cap a on està avançant l'Economia Social i Solidària en cada moment. S'intenta que la temàtica global sorgeixi de la unió entre diferents espais d'estudi i pràctica. Fruit del diàleg constant entre el professorat, l'alumnat i els agents de l'ESS, es trien els debats punters on la interacció entre les i els diferents ponents experts, amb els dubtes i aportacions de les persones assistents, pugui propiciar l'assoliment de conclusions útils per a la comunitat.

Pel que fa l'organització i desenvolupament de workshops, se'n preveuen un total de dos, distribuïts durant el període entre març i juny, centrats en temes específics. La durada prevista és de mig dia en cada cas. Metodològicament, combinen l'exposició de continguts a càrrec de ponents especialistes en el tema, amb la dinamització de les aportacions dels assistents durant el desplegament de les sessions, amb l'objectiu d'aprofundir tant en conceptes teòrics com en les possibilitats d'aplicabilitat dels mateixos.

Els resultats de cada sessió, juntament amb les aportacions dels ponents i propostes d'acció i desenvolupament posterior, es recullen en un dossier. Estan dirigits tant als estudiants del postgrau (es demana l'assistència a un mínim d'un workshop a cada un) com a membres de la comunitat universitària o de l'àmbit de l'Economia Social i Solidària interessats i interessades en el tema proposat.

A més a més el Postgrau celebra cada any una Conferència inaugural a mitjans de gener oberta a tota la ciutadania que te la voluntat d'aprofundir en àmbits transversals del Postgrau. Enguany la conferència girarà entorn de la relació entre Economia Social i Solidària i el món rural, experiències, potencialitats i reptes.

3.5. Més enllà de l'aula

Dissabtes formatius

Els dissabtes formatius són jornades de tot el dia de formació i coneixement d'experiències referents de l'Economia Solidària del nostre país. En aquestes jornades es realitzaran sessions de formació dels mòduls (obligatòries) i al mateix temps es visita experiències vinculades als estudis i interès de les estudiants.

Les sortides permeten relacionar tot el coneixement adquirit durant les sessions a les aules amb les experiències reals. Les visites i el relat dels i les membres de les cooperatives i els projectes redueixen l'abstracció de molts dels conceptes apresos, permeten la resolució de dubtes que sorgeixen en l'alumnat, i faciliten la comprensió sobre l'aplicabilitat de tots els recursos oferts en les sessions de dimecres. Hi haurà una sortida per mòdul (tres en total).

Sortida d'estudis

El juny (un cop finalitzades les sessions dels tres mòduls) es realitzarà una sortida de tres dies per a conèixer sobre el terreny experiències punteres de l'Economia Social i Solidària d'altres latituds. El destí de la sortida es definirà conjuntament amb l'alumnat a l'inici del curs.

La metodologia i el propòsit de la sortida és similar a la que tenen els dissabtes formatius, sense incloure sessions formals de cap mòdul, es pretén en canvi una interacció més intensa i continuada entre els estudiants, el professorat i els protagonistes de les experiències que es visiten. I ja que la sortida és a final de curs, que tots els coneixements adquirits, junts amb el treball de final de postgrau que cada alumne ha realitzat, els workshops i els dissabtes formatius, faciliti l'intercanvi d'idees i projectes.

3.6. Adaptació logística i pedagògica a la COVID19

Donat que la Universitat Autònoma de Barcelona és una universitat amb vocació presencial, amb equipaments molt bons i dissenyats per aquest propòsit, hem dissenyat el postgrau d'aquest curs perquè es pugui desenvolupar de manera presencial, amb un ferm compromís amb la seguretat de les persones i adoptant totes les mesures que la garanteixin. Naturalment aquesta presencialitat haurà d'estar necessàriament modulada en funció de les recomanacions de les autoritats sanitàries durant el desenvolupament del curs, passant a una modalitat no presencial si les circumstàncies així ho exigeixen. També podem comptar amb el recolzament d'eines no presencials (aules moodle, etc.) habituals en la docència a la nostra Universitat, que podem modular per atendre adaptacions de la planificació docent per atendre l'alumnat vulnerable o en situació de risc.

Arran de l'emergència sanitària derivada de la COVID-19 i el confinament i les seves conseqüències, el postgrau ha desenvolupat mecanismes per garantir les activitats programades i traslladar del postgrau en línia. A la passada edició aquesta adaptació va permetre el seguiment de tots els estudiants sense pràcticament repercutir en la seva formació i amb un resultat molt satisfactori. Així doncs, el prograu està preparat per cursar la totalitat de les assignatures previstes dins el programa i sense perdre assistència.

Totes les eines necessàries estan preparades per si hi hagués canvis en la presencialitat: des de l'ús de la plataforma Zoom per impartir la totalitat de les sessions programades; programes d'edició de textos de forma col·laborativa; Jamboard per augmentar la interactivitat de les sessions en línia; Calendly per a la petició de consultes al tutor dels treballs de final de postgrau.

I no només això, si no que s'incorporen al postgrau totes aquestes eines les quals el seu ús millora la capacitat d'aprenentatge i la comoditat de l'alumnat en les edicions on la pandèmia no sigui un factor a considerar en la programació.

3.7. Avaluació

L'avaluació final es durà a terme a partir de la nota de l'avaluació contínua i del TFP.

L'avaluació contínua es duu a terme a partir d'entre de dues i quatre evidències per cada Mòdul: incloent-ne d'orals (participació, exposicions a classe...) i d'escriptes (treballs de petit format). Cada Mòdul representa el 20% de l'avaluació final.

El Treball Final de Postgrau representa el 40% (a partir de la nota del tutor/a i de la presentació pública davant del tribunal).

4

HORARIS i CALENDARI

4.1. Horaris

Horaris de classe:

- Dimecres de 4 a 9 de la tarda

Del 25 de novembre de 2020 al 2 juny de 2021 classes, primera quinzena de juliol entrega del TFP

- Tres dissabtes de 2/4 de 10 del matí a 7 de la tarda: 23 de gener, 27 de febrer i 22 de maig. (Fora de l'edifici de la Facultat)
- Sortida d'estudis: 11, 12 i 13 de juny

Lloc: Facultat d'Economia i Empresa - Campus Sabadell de la UAB
C/ Emprius, 2 08202 Sabadell

5

INSCRIPCIÓ I PREU

5.1. Inscripció

Data límit de preinscripció: **divendres 11 de novembre de 2020** (Un cop la preinscripció acceptada per part de la coordinació del postgrau, cal efectuar la matrícula abans del dia 23 de novembre). Aquest postgrau te un nombre màxim de 25 places.

Tota la informació per a la inscripció a uab.cat > **Màsters i Postgraus propis**

Requisits d'accés

- Tenir un títol universitari d'un mínim de 180 ECTS, o equivalent.
- De manera excepcional, es pot permetre l'accés d'estudiants no titulats que acreditin suficient experiència professional i vinculació a l'Economia Social i Solidària. Si superen el programa rebran un certificat d'assistència.

Criteris de selecció

Els criteris de selecció es regiran per: data d'inscripció, equitat de gènere i vinculació amb l'Economia Social i Solidària

5.2. Preu i beques

El preu total del Postgrau és de 1.680€

(Mínim permès d'acord amb el preu del crèdit fixat per la UAB)

Beques:

S'està tramitant una possible disminució del preu de la matrícula, a través dels Projectes Aracoop (Departament de Treball, Afers Socials i Famílies, Generalitat de Catalunya), que seria equivalent a beques parcials de fins al 80% del cost del Postgrau.

Els/les membres de cooperatives sòcies de la Federació de Cooperatives de Treball de Catalunya poden sol·licitar el **cofinançament de la formació a través del programa de beques de la Fundació Seira.**

6

BIBLIOGRAFIA PER ANAR FENT BOCA

Proposta Bibliogràfica introductòria a l'Economia Social i Solidària

- Obra col·lectiva (2019) Finances ètiques i solidàries. Visions, límits i reptes. Barcelona. Pol·len edicions
- Estivill, J. (2018) Invitació a l'Economia Solidària. Una visió des de Catalunya. Barcelona. Pol·len edicions
- Miró, I. (2018) Ciutats cooperatives. Barcelona. Icaria
- García, J. (2017) L'economia Solidària en 100 paraules. Barcelona. Icaria.
- Federici S. (2017) El patriarcat del Salari. Ed. Tigre de paper
- Arnabat, R. Ferré, X. (2015) Ateneus. Cultura i llibertat. Associacionisme a la Catalunya contemporània. Barcelona. Federació Ateneus de Catalunya.
- Algarra, D. (2015) El comú català. La història dels que no surten a la història. Potlach edicions.
- Estivill, J. Garcia, J. Valls, J. Via, J. (2013) Economia solidària per una Catalunya lliure. Barcelona. Icaria
- Riutort, S. (2016) Energía para la democracia. Madrid. FUHEM
- Jean-Louis Laville (2015) Asociarse para el bien común. XES-Icaria. Barcelona
- Pérez Orozco, A (2014) Subversión feminista de la economía: aportes para un debate sobre el conflicto capital-vida. Traficantes de sueños, Madrid.
- Carrasco, B. Pérez, A. Herrero, Y.,... Con voz propia. La economía feminista como apuesta teórica y política. Madrid. La oveja roja. (pot ser que estigui esgotat.)
- García, J. (2012) Adéu, capitalismo. 15M - 2031. Barcelona. Icaria
- Teis, X. (2011) Cómo cambiar el mundo con tu dinero. Barcelona. Icaria
- XES. (2009) Hi ha una economia que és solidària. Barcelona. COS.
- Garcia, J. Via, J. Xirinacs, LL. (2001) La dimensió cooperativa. Barcelona. Icaria
- Mansilla, E, Garcia Grenzner, J, Alberich, S (2014) Femení plural: les dones a l'economia cooperativa. Barcelona, Diputació de Barcelona.